

NATIONEN

Praktiske ^{18/10-1991} forsvarsproblemer

DEBATT

Av Anton Olstad

Bush og Gorbatsjov har lovet å fjerne atomvåpen. Men fremdeles er det fly- og ubåtbårne strategiske atomvåpen i mengder tilbake. Et Sovjet i sammenbrudd og nyetablering, som ikke lenger har finger og penger med i opprørsbevegelser i Afrika og andre verdensdeler, framstår nå ikke som noen potensiell fiende. Finland er ikke lenger bundet av en gjensidig støtteavtale med Sovjet. Men store sovjetiske avdelinger står fremdeles bl.a. i Tyskland og Polen. Generaler har gitt uttrykk for at tilbaketrekning skjer når de bestemmer det. Tilbaketrekningen fra Tyskland avhenger av at hus til å ta imot dem hjemme blir bygget, for tysk regning og dels av tyske firmaer. Også i de baltiske stater, som alle har en betydelig russisk befolkning, står sovjetiske tropper.

På Balkan raser en av historiens mest unødvendige kriger. Serbia synes å oppføre seg som landet gjorde før den første verdenskrig, med drømmer om et Stor-Serbia. Krigens hovedelement er hat mellom folkegrupper. Det høyt skattede EF, som vi så gjerne vil være med i, har bare vist seg som en fullstendig kraftløs diskusjonsklubb. USA brukte krefter og goodwill i Gulfkrigen og holder seg unna. Heldigvis ser det ikke ut til at noe utenforstående land sender styrker dit. Det ville ha betydd storkrig.

Sovjets viktigste supermaktsmerke er styrkene. De har øket på Kola. Enda mer vil de vokse, selv om det nye Sovjet får leie baser i de baltiske stater. Østersjøflåten kan ikke greie seg med Kaliningrad og et innestengt Leningrad/St. Petersburg. Vår strategiske geografi er uforandret.

Situasjonen er så uklar som den kan få blitt, selv om vi ser helt bort fra andre verdensdeler. Hvor mange taktiske atomvåpen forsvinner ut av Kinas oppsetninger? Hvilke nye maktkonstellasjoner vil oppstå?

Men norsk presse, særlig på regjeringssiden, finner at nå kan det norske forsvaret reduseres. Må minne om et par ting: For det første er Forsvaret blitt redusert de siste årene, fordi «null-vekstbudsjettet» ikke har fulgt prisstigningen. Vi har et land så tungvint langstrakt at selv den tyske okkupasjonsstyrken på nær en halv million mann, mye kystartilleri og fly på en rekke flyplasser – ifølge øverstkommanderende general Falkenhorst – baserte seg på å måtte flytte avdelinger, avhengig av den strategiske situasjonen. Hadde okkupasjonen vart lenger, ville det vært jernbane til Kirkenes. Må minne om at i visse perioder om vinteren kan førerholdene stanse landeveisstrafikk mellom Østlandet og Vestlandet. Norge er langt og oppdelt. Forsvaret kan ikke konsentreres bare til Østlandet og Finnmark, selv om Østlandet, med kommunikasjonssentra og statsmaktene, er det strategisk viktigste området, Finnmark medregnet.

Det tar år å anskaffe, vedlikeholde og plassere mobiliseringsmaterieill der det skal være. Det tar år å bestemme seg for, utprøve og anskaffe materieill og nye våpen, fly, fartøyer etc. Det tar minst to år å utdanne en sersjant, tre-fire for en fenrik, minst fem for en løytnant. For ikke å nevne utdannelsen av spesialister og spesialbefal. Antall elevplasser ved Forsvarets skoler er allerede redusert. Minner om at hovedparten av befalet i våre mobiliseringsoppsetninger er reservebefal.

Hvor godt våre avdelinger blir utdannet under førstegangstjenesten avhenger i første omgang av hvor godt troppsbefalet er. Er kompanisjefen rutinert nok til å utdanne sine løytnanter og sitt troppsbefal? Og en enda viktigere ting: Er det nok lave instruksjonsbefal til stede ved avdelingene? Svar: Det er lenge siden.

Forsvaret må ha en fast ramme, også av hensyn til de som har sin arbeidsplass i Forsvaret. Forsvaret må ha et fagmiljø.

100828

DE

I Brigaden i Nord-Norge er det et slikt (enestående viktig) miljø, med innarbejdede rutiner, med øvelses- og skytefelt og foregninger. Ødelegg ikke Brig N. Det er ille nok at Brigaden i Sør-Norge aldri kom over startfasen før den kollapset. Vårt mobiliseringsforsvar krever en fast ramme av det man kaller oppsettende avdelinger. Når man tukler med det, skaper man langvarige og slett ikke pengebesparende flyttinger, som ofte virker ganske meningsløse. At også norske forsvaret har opparbeidet tradisjoner burde man ikke helt se bort fra. De er en del av tilliten til Forsvaret. Militærtjenesten kan være en god skole for ungdommen.

Vi har et mini-luftforsvar, fly og skyts/raketter. Et første angrep vil idag komme luftveien. (Flyene når Zagreb først). Luftforsvaret burde ha første prioritet. Hæren må ha 12 måneders utdanning, spesielt fordi en soldat som ikke har opplevd fjell og skog og vinter, ikke er brukbar.

Hvor Forsvaret kan spare penger? Alle FN-venner og FN-aspiranter vil grøsse over forslaget. FN-styrken i Libanon får en meget realistisk utdanning, med minifare, skarpt i våpnene og beskytning – for Midtøsten.

Men dens hovedoppgave er blitt å ta vare på seg selv. Israelerne sikrer selv sin grense, og syrerne kontrollerer mesteparten av Libanon. Hvis PLO-avdelingene fikk anledning til å prøve seg i angrep sørover mot Israel, ville de snart være oppbrukt. Det er det eneste FN kan hindre.

Da det israelske storangrepet kom i 1982, kunne den norske bataljonen bare steppe til side og registrere at stridsvogner og pansrede kjøretøyer til omtrent en divisjon passerte – selvsagt uhindret – gjennom området.

Men i FN-styrkene kan vi altså øke vårt nærvær og våre utgifter. Meningsløs popularitetsjakt.